

Український ВІСНИК

Часопис Союзу Українців Румунії. Рік видання XXIX. № 9-10 (травень) 2022

Прочитайте:

- ❖ З діяльності депутата Миколи Мирослава Петрецького
- ❖ Хроніку діяльності СУРу
- ❖ Клузька філія СУР допомагає українським біженцям
- ❖ Як святкували українські біженці Великдень у Румунії
- ❖ Враження учня-волонтера у допомозі українським біженцям
- ❖ Про українців, які прибули в Лугож
- ❖ ІВАН КІДЕЩУК – у поривах поклику висот (1945 – 2022)
- ❖ Сучавські учні на олімпіаді з української мови та літератури

Вогнені тюльпани цвітуть навесні
Заирни — у кожному — зірка...
Пламеніють, як кров на чорній землі,
Гнахнуть так щемно-гірко...

Ірина Лівобережна

Солідарність з героїчним українським народом

Гуманітарні конвої від СУР

Допомога, яку СУР надє постраждалим від війни громадянам України

Союз українців Румунії з самого початку долучився до підтримки біженців з України, а вся допомога була нада-на членами СУР безплатно, на волонтерських засадах.

I. Проживання, харчування, транспорт

– пристосування приміщень філій СУР для розміщення біженців, які були забезпечені всім необхідним: харчування, тепло, гаряча вода, Інтернет, психологічні консультації та медична допомога, перевезення територією Румунії та в інші країни ЄС, соціальна інтеграція, посередництво для влаштування на роботу, професійна підготовка, культурно-просвітницькі заходи для дорослих і дітей (розміщено понад 1000 осіб);

– розміщення за підтримки волонтерів та неурядових організацій українських біженців у пансіонатах, готелях, гуртожитках чи у приватних осіб;

– використання мікроавтобусів та автомобілів, якими забезпечені філії, для перевезення біженців до аеропортів, вокзалів, посольств тощо;

– фінансова допомога для придбання квитків на потяги, літаки та автобуси із створеного СУР фонду пожертв для біженців;

– понад 1000 осіб було перевезено в Європу;

– допомога у перевезенні 1000 дітей-сиріт з України в Туреччину.

II. Перекладацька робота:

– забезпечення перекладу членами СУР та авторизованими перекладачами;

– постійна присутність понад 100 перекладачів-волонтерів з української мови від СУР на всіх пунктах пропуску через кордон;

– забезпечення безкоштовного перекладу у лікарнях, клініках та інших державних і приватних установах.

III. Гуманітарна допомога

– понад 200 гуманітарних конвоїв з автопоїздів, вантажівок та мінівенів з допомогою, зібраною філіями Союзу українців Румунії, сформованих СУР, дісталися в Україну;

– понад 3500 тонн гуманітарної допомоги (продукти харчування, засоби гігієни, миючі засоби, одяг, іграшки, ліки, генератори, спальні мішки, матраци тощо), призначеної для постраждалих від війни громадян України, було перевезено та передано представникам місцевої влади різних областей України;

– на прохання Ужгородського національного університету було направлено 2 мікроавтобуси гуманітарної допомоги та виділено 3000 леїв на придбання миючих засобів, для потреб понад 2000 біженців, які проживають у студентських гуртожитках цього ВНЗ;

– створення у всіх осередках СУР центрів

збирання продуктів харчування довгострокового зберігання, одягу, ліків, засобів особистої гігієни тощо.

IV. Освіта

– підтримка учнів, які записалися до румунських шкіл або беруть участь у позакласних заходах.

– залучення директорів шкіл з українською мовою викладання та інших шкіл до збору гуманітарної допомоги;

– курси румунської та англійської мов;

– 12 онлайн-уроків румунської мови для

українських біженців у передачі «Телешкола», проведених СУР у партнерстві з Румунським суспільним телебаченням, що транслюються з 06.05.2022 р., щоп'ятниці, вранці по TVR 2.

V. Консультація та посередництво

– Допомога українцям, які потрапили в ДТП;

– СУР поставив у розпорядження Посольства України в Румунії приміщення для надання громадянам України консульської допомоги;

– психологічні консультації для дітей та батьків-біженців.

VI. Партнерство-співпраця:

– співпраця з Національною асоціацією захисту прав споживачів та просування програм і стратегій в Румунії – InfoCons;

– співпраця з Національним агентством з протидії торгівлі людьми у сфері захисту, підтримки та зміцнення спроможності жертв діяти, з особливим наголосом на жінках та дітях;

– співпраця з повітовими лікарнями, дорожньою та прикордонною поліцією, меріями, повітовими шкільними інспекторатами, Червоним хрестом, інспекторатами з надзвичайних ситуацій, Посольством України, повітовими радами, префектурами, Жандармерією, Генеральним управлінням соціальної допомоги та захисту дітей, НУО та асоціаціями, Українським православним вікаріатом та організаціями інших конфесій, ресторанами, ВНЗ.

– партнерство з Румунським суспільним телебаченням;

– партнерство зі Всесвітньою службою Радіо Румунія поширення новин з корисною інформацією для біженців, створених ВСРР

для трансляції регіональними радіостанціями Радіо Констанца, Радіо Ясси, Радіо Сігет та Радіо Кишинів;

– партнерство з мережею магазинів «Профі», завдяки якому було забезпечено харчування і спортивне обладнання для футбольної команди з України;

– проєкт «Тімішоара для України»: Тіміська філія СУР, мерія Тімішоари, волонтери, місцеві НУО;

– співпраця з центрами для біженців;

– співпраця з Академією мистецтва краси Сандрія, яка запропонувала 2 безплатні курси «Інструктор групових програм» (диплом, акредитація Міністерством освіти);

– співпраця із Товариством економічно-соціальних спеціалістів і практик – навчальні заходи англійською мовою для дітей з України та українського походження;

– курси румунської мови: 4 години/тиждень з дипломованими викладачами румунської та української мов; гарячий обід.

VII. Заходи:

– дозвілля поряд із молоддю СУР;

– відвідування музеїв;

– спортивні заходи;

– культурні заходи;

– гуманітарний концерт Румунія-Україна Благовіщення, організований у партнерстві з Сату-Марською повітовою радою;

– великодні подарунки дітям біженців;

– проведення культурних зустрічей українців-біженців на території Румунії;

– «Банат для України» – фестиваль та благодійний концерт зі збиранням коштів у Парку Троянд в Тімішоарі – 29 квітня 2022 року;

– «Творці українського мистецтва» – Українська хата в Банатському музеї села в Тімішоарі;

– Союз українців Румунії разом із Товариством «21 грудня 1989» та іншими громадськими організаціями взяв участь у багатьох акціях протесту проти війни, яку Росія розв'язала в Україні;

– проведення 12.03.2022 Тіміською філією у партнерстві з лицеем ім. Грігорія Мойсіла мітингу «За мир в Україні»;

– члени Союзу українців Румунії разом із Парафіальною радою Української православної церкви в Тімішоарі провели 20.03.2022 року мітинг проти війни в Україні.

VIII. Інше

Рада СУР схвалила відкриття фонду «За мир в Україні та солідарність з українським народом» з метою надання гуманітарної підтримки громадянам України із постраждалих від конфлікту зон:

RO69RNCB0209006157870001 – RON

RO42RNCB0209006157870002 – USD

RO60RNCB0185006157870005 – EURO

Banca Comercială Română (BCR) sector 1, București (Румунський комерційний банк сектор 1, Бухарест).

Педагогічний ліцей ім. Тараса Шевченка в м. Сігету Мармаціей Марамуреського повіту, єдиний навчальний заклад, в якому молоді українці Румунії можуть навчатися українською мовою та який задовольняє потреби сотень учнів як з Марамуреського повіту, так і з сусідніх регіонів, потребує термінового ремонту.

Проте, хоча проєкти ремонтних робіт вже розроблені, роботи не можуть бути розпочаті через затягування процесу виявлення правового режиму будівлі. Щоб виправити цю ситуацію, наразі необхідні документи надала лише мерія Сігету Мармаціей, а Марамуреський шкільний інспекторат і Сігету-Мармацький шкільний спортивний клуб цього досі не зробили, хоча мали це зробити «щонайпізніше до 12 жовтня 2021 року».

Термінове вирішення цієї проблеми та початок ремонту будівлі є особливо важливим зараз, коли молоді українці, які знайшли у Румунії прихисток на тлі війни в Україні, можуть обрати варіант продовження навчання в українському педагогічному ліцеї ім. Тараса Шевченка в м. Сігету Мармаціей.

Враховуючи підвищену увагу, яку міністр освіти приділяє вирішенню освітніх проблем учнів, що належать до національних меншин, депутат Микола Мирослав Петрецький запросив інформацію про стадію визначення правового режиму єдиного в Румунії закладу загальної середньої освіти з українською мовою викладання.

У депутатському запиті, надісланому Міністерству культури ще в січні, Микола Мирослав Петрецький привернув увагу на ситуацію, в якій опинилося село Ремети Марамуреського повіту, більшість населення якого складають українці. Місцева влада не може завершити Генеральний план населеного пункту через помилку в базі даних Національної комісії історичних пам'яток – відділ урбанізму та заповідних територій.

Хоча минуло три місяці з дати, до якої мав би отримати відповідь на цей письмовий запит, депутат її так і не отримав, а проблема, з якою стикається це село, не була вирішена. Тобто через понад 9 місяців від подання документації мерія Ремет не отримала відповіді, а документація щодо Генплану заблокована через байдужість працівників Міністерства культури, що унеможлиблює подання до або реалізацію проєктів, спрямованих на підвищення рівня життя населення села.

Тому представнику українців у Парламенті Румунії довелося звернутися до прем'єр-міністра Ніколая Йонела Чуки з проханням терміново виправити цю ситуацію та повідомити причини, чому Міністерство культури не відповіло на сформульований на початку року депутатський запит, а також заходи, вжиті на урядовому рівні для недопущення повторення подібної ситуації.

Після завершення Національної програми місцевого розвитку, щоб забезпечити послідовність у реалізації стратегії місцевого розвитку, була розроблена та запущена Національна інвестиційна програма ім. Ангела

Саліні, з можливостями фінансування проєктів у сферах, які вважаються важливими для розвитку громад. Однак усі зусилля, які докладаються у цій національній інвестиційній програмі, затьмарюються постійними блокуваннями, що виникають у процесі їх затвердження.

Нещодавно до депутата Миколи Мирослава Петрецького звернулися представники місцевої влади Молдови-Суліци Сучавського повіту, населеного пункту, в якому більшість населення складають етнічні українці, котрі повідомили його, що, хоча з дати подання двох проєктів на грант через національну інвестиційну програму минуло приблизно рік, місцева влада не знає на якій стадії оцінки вони знаходяться.

Зокрема, йдеться про проєкт «Модернізація дорожньої інфраструктури в с. Молдова Суліца Сучавського повіту», відповідно «Модернізація дороги Пириул Суліцей у с. Молдова Суліца, селища Молдова Суліца», обидва подані ще в 2021 році.

Ці два проєкти є життєво важливими для етнічної української громади в цій частині країни, а від ремонту цих доріг залежить загальний стан соціально-економічного розвитку територій, а також можливості залучення інвестицій, які сприятимуть розвитку всього регіону.

З огляду на це депутат звернувся до міністра розвитку, громадських робіт та адміністрації з проханням надати інформацію про стан обох згаданих проєктів.

ПОЛІТИЧНІ ЗАЯВИ У ПАРЛАМЕНТІ

У вівторок, 12 квітня, виступаючи з трибуни Палати депутатів, Микола Мирослав Петрецький нагадав, що, окрім подій, що відбуваються неподалік кордонів Румунії, у цей період має місце ще одна, надзвичайно важлива подія, як внутрішнього, так і зовнішнього характеру – Перепис населення та житла, що відіграє вирішальну роль у процесі розробки державних політик як на центральному, так і місцевому рівнях.

«Румунія, – заявив депутат, – як ми добре знаємо, є зразком передової практики, особливо коли йдеться про сприяння та збереження мовної, етнічної, культурної та релігійної ідентичності її населення, а цього річний перепис сприяє, в тому числі зміцненню позитивного міжнародного іміджу з точки зору захисту національних меншин.»

«Етнічна та мовна самобутність є тими елементами, без яких не може бути визначена спільнота, а для нас, осіб, які належать до національних меншин, перепис населення є визначальною подією цього десятиліття,

Микола Мирослав Петрецький сказав, водночас, що «саме тому, незалежно від етнічної приналежності, віросповідання, політичних уподобань, географічного регіону, усі ми повинні зрозуміти, що успішність перепису населення спричиняє не кількість заповнених анкет, якість введеної інформації чи швидкість заповнення анкети», додавши, що зараз важливіше, аби отримана в результаті цього складного процесу загальна картина відображала реальну ситуацію, що охоплює кожну людину, завдяки можливості чесно і правильно відповідати на всі запитання анкет, в тому числі щодо віросповідання та національної приналежності.

«Попри стереотипне враження, відмінності здатні об'єднувати нас, а виявлення кожною особою свого національного самоусвідомлення дає нам, і як індивідуумам, і як суспільству, можливість жити в багатоетнічній гармонії, яка може служити взірцем для всього регіону та за його межами», заявив представник українців у парламенті Румунії.

Починаючи з 2005 року 2 травня Румунія відзначає Національний день молоді. Тому, з цієї нагоди, з трибуни Палати депутатів, Микола Мирослав Петрецький підкреслив, що Національний день молоді має бути й моментом роздумів про реальні потреби приблизно 5,5 мільйона молодих людей, про те, як вони намагаються формувати майбутнє Румунії, а також про те, як народні обранці можуть їх підтримати.

Він заявив, що «На жаль, ми все ще є свідками того, якими темпами у деяких галузях оновлюються нормативно-правові акти, спрямовані на підтримку та мотивацію молодих людей в їх освітній чи професійній підготовці». «Особливим аспектом, над яким ми маємо поміркувати, є спосіб заохочення та підтримки успішних молодих людей, а національні змагання, які відбулися протягом останніх кількох тижнів, знову наочно підтвердили, що бездіяльність не є рішенням», також сказав представник українців у Парламенті.

«Для нас, етнічних українців у Румунії, молодь – це майбутнє, адже саме вона переймає і передає майбутнім поколінням нашу священну спадщину. І тут, з огляду на вищезазначене, постає запитання: як би пройшла 28-а Олімпіада з української мови та літератури без підтримки Союзу українців в Румунії, який надав усе необхідне для належної організації заходу, від проживання, харчування і перевезення, до гідних премій?», – запитав риторично Микола Мирослав Петрецький.

Таким чином, – підсумував депутат, – «усі ми мусимо перейматися проблемами, з якими стикається молодь. Разом ми повинні сприяти створенню та реалізації нової політики, спрямованої на реальні потреби молодих людей в Румунії, незалежно від етнічної приналежності, релігії чи регіону, в якому вони проживають».

ОГЛЯДАЧ

XXVIII-а Олімпіада з української мови та літератури у Тіміші

У Тімішоарі пройшов національний етап Олімпіади з української мови та літератури за участі 50 дітей, учнів V-XII класів, які здобули визначних результатів на повітовому етапі Олімпіади.

Урочисте відкриття XXVIII-ої Олімпіади з української мови та літератури відбулося в Банатській філармонії в Тімішоарі та розпочалося хвилиною мовчання в пам'ять жертв війни в Україні.

У заході взяли участь представники Союзу українців Румунії, які разом із представниками органів державної влади та місцевого самоврядування побажали успіхів як учасникам, так і вчителям, які їх супроводжують, з восьми повітів країни.

У відкритті взяли участь голова СУР, депутат Микола Мирослав Петрецький, заступник мера Тімішоари Космін Табере, заступник префекта Тіміського повіту Сорін Йонеску, перші заступники голови СУР Юрій Глеба та Ілля Саучук, генеральний секретар СУР Люба Горват, заступники голови СУР Іван Гербіл та Гаврило Миколайчук, тимчасовий голова Караш-Северінської філії СУР Даніель Басараба, член Ради СУР Іван Рекало, голова молодіжної комісії СУР Чіпріан Лушкан, заступники

генерального інспектора Тіміського шкільного інспекторату Космін Годжа і Франциск Халаш, вчителі, члени Тіміської філії СУР.

«Для національних меншин збереження рідної мови є основоположним елементом свого існування, тому ми докладасмо значних зусиль для підтримки та популяризації освіти українською мовою», – сказав голова СУР Микола Мирослав Петрецький.

Союз українців Румунії забезпечив витрати на проживання, харчування та транспорт учасників, а також премії: 1000 лейв за I місце, 800 лейв за II місце, 600 лейв за III місце, 400 лейв – відзнака та 200 лейв за участь.

TVR 2 ТА СУР ПРОВОДЯТЬ УРОКИ РУМУНСЬКОЇ МОВИ ДЛЯ БІЖЕНЦІВ З УКРАЇНИ

За підтримки Союзу українців Румунії з 6 травня у програмі «Телешкола» Румунського суспільного телебачення щотижня транслюватимуться уроки румунської мови для українських біженців. Уроки ведуть дві вчительки, які викладають українську та румунську мови у румунських школах з українською мовою викладання.

Уроки проходять щоп'ятниці на каналі TVR 2 за методикою викладання румунської мови як іноземної, а націлені вони на громадян України, які зараз перебувають на території Румунії. Відповідне рішення було прийняте суспільним телеба-

ченням з огляду на те, що з початку війни в Румунію в'їхало та залишилося понад 30 тисяч українських дітей.

Уроки під назвою «Румунська мова для українців» з навчання спілкування румунською мовою на початковому рівні (A1), ведуть як румунською, так українською мовами вчительки Лариса Петрецька та Лоредана Лушкан. На перших уроках бу-

дуть представлені прості слова та найбільш поширені вирази, потім, поступово, будуть висвітлюватися основи граматичної будови. У рамках програми «Телешкола» щотижня транслюватимуться два півгодинні уроки – у п'ятницю з 9:00 та 9:30, які повторюватимуться о 15:00 та 15:30.

Одна з вчительок, Лоредана Лушкан, зазначила: «Ми побачили в нашому регіоні, що українським дітям важко інтегруватися, оскільки вони не знають румунської мови. Тож ми вирішили простягнути їм руку підтримки і дати можливість вивчити румунську мову на початковому рівні. Я працюю в школі, де діти вивчають українську мову як рідну, також у нас є двомовні класи I-II ступенів. Усі предмети викладаються українською мовою. Тим, хто приїжджає з України, було б краще записуватися до таких шкіл, де є діти української національності, тому що так діти краще взаємодіють і легше інтегруються.»

Уроки румунської мови для українців також можна дивитися онлайн, у прямому ефірі або по запиті, на наступних ресурсах: TVR+, ютуб-канал TVR, сторінка «Tele-scoala/Телешкола» у Facebook або на сайті tvr.ro.

Тулчанська філія відзначила 208 річницю з дня народження Т. Шевченка

У неділю, 10 квітня, Тулчанська філія Союзу українців Румунії організувала урочистий захід «208 років від дня народження Тараса Шевченка», у якому взяли участь члени та прибічники СУР, а також українські біженці, які знайшли прихисток у Тулчі.

З цієї нагоди відбулося покладання вінків до пам'ятника поетові у Ротонді постатей у центрі Тулчі.

Захід продовжився в театрі імені Жана Барта у Тулчі, де учасники прочитали вірші Тараса Шевченка.

Вокальні колективи організацій СУР з Сфинту Георге, Летя, Кілія Веке, Суліні, Пардін, Караормані, Мурігіолі, Крішані, Тулчі виконали пісні на слова Великого Кобзаря.

Акції протесту проти війни в Україні, проведені Союзом українців Румунії

Союз українців Румунії організував нові акції протесту проти війни, яку путінський режим розв'язав проти України. Акції, під гаслом «День ганьби росії», були організовані 7 та 8 травня, перед Посольством Росії в Бухаресті, а також у Тімішоарі та Лугожі. Разом з членами СУР в акціях протесту взяли участь українські біженці, які знайшли тимчасовий прихисток у Румунії, а також члени ряду румунських громадських об'єднань.

(Продовження на 6 стор.)

КЛУЗЬКА ФІЛІЯ СУР ДОПОМАГАЄ УКРАЇНСЬКИМ БІЖЕНЦЯМ

Члени Клузької філії СУР відразу ж після початку війни в Україні, у свою чергу, дуже швидко та активно мобілізувалися, щоб надати гуманітарну допомогу громадянам України та забезпечити всім необхідним українських вимушених переселенців, які опинилися в місті Клуж-Напока або проїжджали місто транзитом.

Іван Гербіл, голова Клузької філії Союзу українців Румунії, д-р доцент філологічного факультету Клузького університету імені Бабеша Бойоя спеціалізації «Українська мова та література» подає деталі: «У нинішньому дуже складному контексті коли російський агресор почав відкритий воєнний напад на Україну, який є наступом на життя та долю українських громадян, коли армія Російської Федерації почала і продовжує нищити мирні міста та села України, порушуючи правила ведення війни та нехтуючи міжнародним гуманітарним правом, українці стали біженцями. Як наслідок цього, почалася найбільша криза біженців в Європі з часів Другої світової війни. І так велике число українців прибули до міста Клуж-Напоки. Разом з волонтерами члени Клузької філії СУР почали збір гуманітарної допомоги для громадян України та для біженців, які постраждали від війни. 26 лютого ми почали збирати від асоціацій, від підприємців та від пересічних громадян засоби першої необхідності: продукти харчування, воду, одяг, засоби гігієни, спальні мішки, звичайні ліки, дитяче харчування, підгузники тощо, які відправили через Марамороську філію Союзу українців Румунії до України. Відправили гуманітарну допомогу і до Серету. Одночасно, ми подали та далі надаємо необхідну ключову інформацію біженцям з України, які рятуються від війни, як, наприклад: про їхні права щодо перетину кордону з країнами Європейського Союзу, про чинні проїзні документи, про тимчасовий та міжнародний захист, про пересування між країнами членами Європейського Союзу тощо. Також ми їм допомогли у поїздках до Польщі, Австрії, Німеччини, Франції та до інших європейських країн. Велике число жителів як міста Клуж-Напоки, так і його околиць, надали грошові гуманітарної підтримки громадянам України через благодійний фонд, створений Союзом українців Румунії під назвою «За мир в Україні та солідарність з українським народом». Слава Україні! Героям слава!»

Д-р Михаєсла Гербіл, старша викладачка філологічного факультету Клузького університету імені Бабеша Бойоя, спеціалізації «Українська мова та література» разом з д-ром доцентом Іваном Гербілом, лектором д-ром Крістіною Сілагі, головною редакторкою та редакторкою журналу «Дзвоника» Людмилою Дорош та, відповідно, Ольгою Сенишин допомогли українським біженцям, які опинилися в Румунії, зокрема у місті Клуж-Напока, в тому числі через перекладацьку діяльність. Михаєсла Гербіл уточнює: «Ми перекладали різні документи, заяви для полегшення інтеграції українських дітей та, взагалі, українців. Я також перекладала різного роду довідники, які були розроблені департаментами нашого університету, такі як: «Короткий психологічний довідник в умовах війни» або «Я перекладач волонтер. Як можу допомогти біженцям?», різні списки потреб медикаментів. Ми переклали навіть казку «Дані хоче віслочка», яку Видавництво Курс з міста Клуж-Напоки хоче подарувати українським дітям тощо. Зараз я перекладаю на українську мову текст концер-

ту румунської актриси та співачки Ади Мілі, яка буде виступати на сцені Клузького національного театру у виставі «Кіріца в концерті», на яку будуть запрошені також біженці, що знаходяться у місті Клуж-Напока. Всі студенти спе-

ціалізації «Українська мова та література» Клузького університету імені Бабеша Бойоя та навіть бувші студенти долучилися до цієї бла-

городної справи, допомагаючи як фізично, через перебування на кордонах у Сереті та Сігету-Мармаціей, так і через телефонний зв'язок з лікарнями або школами, забезпечуючи таким чином переклад з української або на українську мову в різних ситуаціях. Нещодавно я брала участь у засіданні, яке організував Клузький університет, на якому були запрошені представ-

ники окремих європейських університетів, зокрема з Франції, Португалії, Іспанії, Словенії, Німеччини, члени EUTOPIA (Європейського університетського альянсу), які приходять на допомогу студентами з України, котрі бажають продовжити своє навчання в країнах Європи. Ми зустрілися вже декілька разів з біженцями з України на заходах, організованих Клузькою філією СУР. Ці чудові люди, які хоча проходять через такі драматичні моменти, далі оптимістичні, ні на мить їх не покидає

надія, що ця війна невдовзі закінчиться, що український народ переможе, що український дух незламний.»

Джессіка Білчик, студентка першого курсу спеціалізації «Українська мова та література» Клузького університету імені Бабеша Бойоя долучилася до волонтерської діяльності на пропускному пункті у місті Сігету-Мармаціей. Ось, що вона розповіла: «Ми говорили з біженцями, перекладали для них, дізнавались які у них потреби і старались забезпечити їх всім необхідним. Ми пропонували їм продукти харчування, місце проживання або шукали для них транспорт. Люди, які залишають свою країну, переживають, думаючи про те, що їх чекає за кордоном, іноді вони думають, що не зможуть говорити з тими, хто їх зустрічає. Пам'ятаю, як підійшла до мене жінка і старалась мені пояснювати щось на англійській мові. Але коли я відповіла українською, вона дуже зраділа і вигукнула до своєї подруги: «Дивись, як добре, що дівчина знає українську мову!» Для мене це було дуже зворушливо. У цей непростий час біженцям потрібна емоційна підтримка, а добре слово сказане українською мовою, може їх дуже підбадьорити.»

Людмила Дорош, головна редакторка журналу «Дзвоник», що видається під егідою Союзу українців Румунії, розповідає про те, як «Клуб української малечі», яким вона керує, прийшов на допомогу, зокрема дітям, які прибули з України: «Наші заходи були продумані таким чином, щоб залучити дітей та дорослих на заплановані нами події. Перша наша зустріч з українськими дітьми та їхніми рідними відбулася завдяки запрошенню від церкви Еклезія. У цій церкві організовують заходи для дітей, і організатори цих заходів подумали й про дітей-біженців, які зазнали сильних переживань та стресу. Тож вони звернулися до нас за допомогою, аби ми переклали лялькову виставу та ігри й пісні, які вони запропонували провести на тій зустрічі. Звичайно ж, ми з радістю погодилися на їхню пропозицію. Усе пройшло в гарній, приємній атмосфері, дітям та матерям сподобалася ця подія. Ми змогли поспілкуватися українською мовою і люди посправжньому полегшено зітхнули, трішки відвели душу і відволіклися від тяжких думок про те, що з ними буде далі, що буде далі з їхніми близькими та рідними. А друга наша зустріч відбулася з нагоди святкування Клубом української малечі «Дня матері». Цього разу про діяльність СУР дізналося вже більше біженців, тож осередок Клузької філії СУР переповнився дорослими й дітьми. Зорилася не одна сльозинка, люди були щасливі чути рідну мову, мати можливість поспілкуватися, отримати різну важливу інформацію з надійних джерел. Діти теж відвели душу й дуже швидко звикли з новим середовищем, поспілкувалися з українськими дітьми з Румунії, ми разом читали гарну історію про ведмедика Малюка та його маму, послушали українські пісні рідною українською мовою про дорогих матерів і виготовили своїми руками гарну коробку із гудзиків, яку одні з них присвятили своїм мамам та бабусям, а інші - своїм татусям, які залишилися в Україні захищати Батьківщину. На нашу наступну зустріч, яка відбулася з нагоди Великодня, ми очікували на значно більшу присутність нових дітей, тобто з України. Ми дізналися, що в Клузі зараз багато біженців із дітьми, тож ми через різні джерела повідомляємо їм і вже маємо багато бажаючих відвідати СУР і приєднатися до

Христина ШТІРБЕЦЬ
Всесвітня служба радіо Румунія

(Закінчення на 7 стор.)

Учасники скандували гасла проти війни та проти Володимира Путіна. Вони вимагали негайного припинення війни та припинення злочинів проти людяності. Люди мали пла-

кати з гаслами румунською, українською та англійською мовами, як наприклад: «9 травня – день ганьби росії», «Ні війні», «Зупиніть російську агресію», «Путін злочинець», «Припиніть фінансувати війну» тощо і розгорнули великі прапори України.

Захід відбувся у відповідь на заклик Світового Конгресу Українців до всього світу організувати подібні протести в той час, коли в Москві триває підготовка до щорічно-

го святкування 9 травня – Дня перемоги Радянського Союзу над нацистською Німеччиною у Другій світовій війні.

Після початку війни 24 лютого, дії Росії, в тому числі звірства російських військ в Україні були засуджені на всіх заходах, організованих Союзом українців Румунії у всіх повітах компактного проживання етнічних українців.

Культурні заходи СУР

ВИКЛАДАЧ І КОМПОЗИТОР ІВАН ЛІБЕР ВІДЗНАЧИВ СВІЙ 90-РІЧНИЙ ЮВІЛЕЙ

Комісія з питань культури Союзу українців Румунії спільно з Караш-Северінською філією СУР організували 16 квітня у місті Карансебеші захід, присвячений відомому композитору, публіцисту, культурному діячу, викладачу Іванові Ліберу, якому 5 лютого, сповнилось 90 років.

У заході, крім членів Караш-Северінської філії СУР, членів хору «Зелена ліщина», друзів та родичів композитора, також взяли участь члени Ради СУР: генеральний секретар, голова Сату-Марської філії СУР Ірина Люба Горват, скарбник СУР Василь Бучута, голова Арадської філії СУР Гаврило Миколайчук та голова Комісії з питань культури Михайло Трайста.

Урочистий захід відкрив інженер Даніель Басараба, після чого ювіляра привітали члени Ради СУР, композитор Думітру Жомпан та друзі композитора. Завершився захід концертом хору «Зелена ліщина» під керівництвом Івана Лібера.

Іван Лібер народився 5 лютого 1932 року в селянській сім'ї в селі Рускова на Мараморощині. Після закінчення початкової школи у Рускові з 1943 по 1944 роки продовжив навчання у гімназії в м. Ужгороді. Після Другої світової війни навчався в українській гімназії м. Сігет, Румунія. У Сігетській педагогічній школі Іван Лібер отримав диплом учителя початкових класів, а вищу освіту отримав у Бухарестській консерваторії на Факультеті композиції, диригентства й викладання музики.

Захоплення музикою Івану Ліберу прищепив його учитель Михайло Митринюк, котрий походить з Бессарабії і керував художніми колективами у педагогічній школі міста Сігету. Переїхавши до села Копачеле у 1951 році, Іван Лібер заснував там хор «Зелена ліщина». Репертуар хору складався з народних пісень, а також пісень українських і румунських композиторів. У той же час в місцевій школі він організував учнівський хор для 5-8 класів, в якому брали участь від 70 до 120 дітей.

Із хором «Зелена ліщина» Іван Лібер об'їздив чимало сіл Банату, у 1991 році хор виступив в югославському місті Кула, де проживає чисельна громада українців. Теж у 1991 році «Зелена ліщина» взяла участь у Святі української культури у Свиднику, Словаччині, а також в українському міжнародному фестивалі «Доля» (1992—1994), що проходив у Чернівцях.

Іван Лібер також заснував хори «Червона калина» та «Голос українців». Значну частину свого життя він присвятив збиранню народної пісенності українських сіл Банату: колядки, балади, пісні про кохання, родинно-побутові пісні, рекрутські та вояцькі, жартівливі, коломийки та інші. У 2000 році у видавництві Критеріон була надрукована книга «Зелена ліщина», що містила систематизовані за жанрово-тематичним принципом українські пісні Банату.

Іван Лібер є автором десятків пісень, що були написані на слова українських поетів Румунії, які були виконані очолюваними ним хорами.

КУЛЬТУРНИЙ ЗАХІД, ПРИСВЯЧЕНИЙ МИКОЛІ КОСТОМАРОВУ (1817-1885)

У п'ятницю, 8 квітня, Комітет Бухарестської філії Союзу українців Румунії організував культурний захід, присвячений письменнику Миколі Костомарову.

На відкритті заходу голова Бухарестської філії СУР Михайло Трайста передав привітання Голови Союзу Українців Румунії, депутата Миколи Мирослава Петрецького, і коротко представив життя та творчість українського письменника Миколи Костомарова.

Далі адвокат Чечілія Маран представила рецензію, докторської праці Михайла Трайсти «Українці та росіяни – імагологічні аспекти», підкреслюючи внесок Миколи Костомарова у відродження української ідентичності та державності.

Відразу після того, як польський поет Адам Міцкевич опублікував у Парижі в 1832 р. «Книги народу польського», видатний український історик, прозаїк, поет-романтик Микола Костомаров видав, наслідуючи стиль і пафос Міцкевича, «Книги буття Українського Народу». Якщо Адам Міцкевич звинувачує монархів трьох держав (Фрідріха Пруського, Марії-Терезії Австрійської та Катерини II Російської) в участі в розпаді Польщі, Костомаров повстає проти однієї, Катерини II Росії, яка зруйнувала Козацьку Січ. Микола Костомаров – справжній представник українського

месіанізму, пророкує велике майбутнє рідній батьківщині – Україні:

Костомаров писав: «Україна не загинула, бо не хоче знати ні про царів, ні про інших господарів. Хоч у неї був цар, а він чужинець, хоч у неї були пани, а вони теж чужинці. Хоча в них була українська кров, але вони осквернили українську мову своїми жалюгідними устами, хоч і звалися українцями, а справжній українець чи то з простого роду, чи то з дворянського роду, він зобов'язаний не любити царя, ні іншого господаря, крім Ісуса Христа, царя і володаря неба і землі.»

Захід завершився коротким концертом, в якому виступив поет-кантавтор Траян Кірікуце, який склав вірші про біль, який переживає український народ.

Степан К. Д. ТРАЙСТА

Фото автора

КЛУЗЬКА ФІЛІЯ СУР ДОПОМАГАЄ УКРАЇНСЬКИМ БІЖЕНЦЯМ

(Продовження з 5 стор.)

діяльності Клубу української малечі, який діє тут уже 2 роки. Сподіваємось згуртувати українців та їхніх дітей у Клузі, хоча це й буде не зовсім легко, адже осередок невеликий, а учасників більшає. Але ми будемо шукати вирішення цієї проблеми.»

На останніх заходах, організованих Клузькою філією Союзу українців Румунії, були присутні також пані Наталія з чоловіком, які прибули до міста Клуз-Напока з Києва. Пані Наталія розповідає про те як вони прибули та адаптувалися тут та які плани у них на майбутнє: «До Румунії ми прибули наприкінці лютого. Дістатися до міста Клуз-Напока нам допомогли друзі з України та волонтери з Румунії. Треба зрозуміти нас, що ми на той час були в шоковому стані, проте люди, які нас зустріли в Румунії, своєю увагою, співчуттям, добротою, а також матеріальною та моральною підтримкою, допомогли нам відчувати, що ми захищені та у безпеці. Низький уклін та щира подяка волонтерським організаціям, благодійним та релігійним фондам та простим людям за допомогу житлом, продуктами та всім необхідним. Особливо хочу сказати про Клузьку філію Союзу українців Румунії, про існування якої ми дізналися від наших українських друзів. Тут нас радо і душевно прийняли, залучивши відразу до заходів, які проводить філія. Це нам допомогло відчувати, що ми не одні. У нас і тут з'явилися друзі, які надали нам багато порад для адаптації, подарували посібник для вивчення румунської мови, аби нам легше було спілкуватися. Щодо планів, то поки що ми маємо намір тісно співпрацювати з Клузькою філією Союзу українців

Румунії, особисто я можу допомагати у роботі з дітьми як музичний керівник і педагог. Про майбутнє то особливих планів не маємо, все

залежить від того як будуть розвиватися події в Україні, а поки що пізнаємо країну, в якій ми опинилися вперше.»

Редакторка дитячого журналу «Дзвоник» Ольга Сенишин поділяється своїм досвідом волонтерства. Вона до сьогоднішнього дня допомагає українським біженцям: «В першу чергу була потрібна допомога якісними перекладами на українську мову бенерів, коротких об'яв, листівок, просто приватних повідомлень. Вже десь на 3-4 день військових дій на українських землях мені довелося особисто надати притулок декільком нашим жінкам. За ці тижні я розмовляла ще з декількома сім'ями, яким потрібна була допомога при транзиті в Румунії. Довелося мати справу з дуже

хорошими людьми, які надзвичайно вдячні за будь-який прояв доброї волі, за будь-яку корисну інформацію. А особливо за можливість звернутися до когось, хто зможе їх спрямувати в потрібному напрямку. На мій погляд, це те, що найбільше заспокоює і підтримує людей в такій ситуації. На сьогоднішній день і в Клузі осіло чимало українських сімей. Багато організацій роблять все можливе для того, щоб їм допомогти - хто житлом, хто харчуванням, хто організацією різних подій. Минулого тижня я приймала участь в якості перекладача в зустрічі EUTOPIA European University Alliance, членом якої є і наш Університет імені Бабеш-Бойоя. Представники 10 університетів учасників цього Європейського університетського альянсу приїхали до нас для особистої зустрічі з українцями, яким університет надав притулок, для того, щоб краще зрозуміти їхні потреби і бажання. Вже зараз ці вищі учбові заклади надають можливість нашим студентам навчатися в їхніх вузах, а також допомагають в налагодженні решти аспектів їхнього життя, пов'язаного з вимушеним переїздом до чужої країни. Особливо приємно було побачити, що практично всі ці високі посадові особи з західної і східної Європи говорили про війну та її наслідки зі сльозами на очах. Всі підкреслили вплив особистих сильних емоцій на ефективність і масштабність прийнятих рішень не тільки на рівні університетів, але й держав. Декілька днів тому в місті Клуз-Напока українська громада та наші нові гості з України святкували Тараса Шевченка доповідями, цитуваннями та обговореннями. І вже вкотре всі разом дивувалися правдивості, відвертості і силі його слів, які можна цитувати в любых умовах, чи під час війни, чи коли мир. Ми далі надихаємось від тих його могутніх, невмирущих фраз як те всім відоме «Борітеся - поборете!», які попри часте використання залишаються не менш правдивими і не менш спонукаючими.»

ВРАЖЕННЯ УЧНЯ-ВОЛОНТЕРА У ДОПОМОЗІ УКРАЇНСЬКИМ БІЖЕНЦЯМ

вивчаємо українську мову, стали волонтерами, допомагаючи на різних «фронтах». Одна волонтерська точка була на залізничному вокзалі в Сучаві, і саме тут ми допомагали великому напливу людей, яким треба було підказати що і як робити, куди їхати, або ж допомагали речами та їжею, що завозилися благодійниками.

За період, коли перекладав, я познайомився з великою кількістю біженців, більшість з яких збиралися їхати далі, в інші країни, як Польща, Німеччина, Італія та ін.

Вони розповідали мені свою історію, а я в свою чергу повчав і тишив їх своїм словом, на їхній рідній мові. Тому для них це являлося надією, що все буде добре.

Були періоди великого напливу біженців, коли треба було залишатися навіть на ніч, щоб надати їм допомогу. Та попри безсонні ночі, не відчувалася втома, тому що всі своїми подяками та посмішками заряджали нас.

Також треба згадати, що в семінарії розробили спеціальну програму, де україномовні волонтери допомагали перекладом, сортуванням одягу, їжі та продуктів першої необхідності, які завантажували на грузовики, після чого все це відправляли в Україну, для людей, які мали потребу в цьому.

Я всім серцем вірю, що буде мир на цій землі, тому що ставлення людей до таких подій показує, що людяність, яка проявляється в любові до ближнього, не зникла, і саме це тримає світ.

Ілля ПЕРЧІК,
учень 12-ого класу
Сучавської Теологічної Семінарії
ім. Митрополита Дософтея

Привіт, мене звать Ілля. В даний час навчаюсь в Сучавській Теологічній Семінарії та паралельно вивчаю українську мову при національному коледжі імені Міхая Ємінеску в Сучаві.

В сусідній державі, в Україні, сталася велика біда, нагрянула війна, яка несе за собою великі страждання... Невинні люди помирають, інші по-

кидають свої домівки, і щоб захистити своє життя та життя близьких, багатьом доводиться тікати зі своєї рідної землі, стаючи біженцями.

І саме в такий важкий час весь світ солідаризувався, допомагаючи різними способами біженцям. Не залишилася осторонь і Румунія. Так, з першого дня війни, на кордоні з Україною та в інших місцях зібралися волонтерські групи. Всі з великим ентузіазмом допомагають нужденним людям, яким потрібна допомога. Таким чином, виявляється справжнє обличчя та стає зрозумілим, хто є хто.

Маючи таку змогу, я зі своїми друзями, які

ЯК СВЯТКУВАЛИ УКРАЇНСЬКІ БІЖЕНЦІ ВЕЛИКДЕНЬ У РУМУНІЇ

Для багатьох українців, особливо жінок, дітей та людей похилого віку, які залишили свої домівки через війну в Україні, Великодні свята були першим святкуванням в Румунії, далеко від батьківщини та рідного дому, без найближчих родичів, які залишились захищати країну. Українці Румунії, й не лише, старалися, щоб українські біженці також раділи Воскресінню Господньому, хоча цього року це велике свято затьмарене трагічними подіями в Україні.

Світле свято Воскресіння Христового зустріли українські біженці, які знайшли притулок у Марамороському повіті. Отець Маріус Лаурук розповідає про те, як відзначили Великдень християни Сігетської української православної церкви «Воздвиження Чесного Хреста» разом з українськими біженцями: «Цього року Празник Воскресіння Нашого Господа Ісуса Христа був відмінний для української православної громади Сігету, тому що разом з нами були і численні українські біженці, які зараз живуть у Сігеті або у сусідніх селах. Українська православна церква подарувала багатьом з них традиційні продукти, які кожен вірянин цієї зони ставить у кошик на цей великий празник. Разом з нами був і голова Союзу українців Румунії, депутат Микола Мирослав Петрецький, парафіянин нашої церкви. Після Великоднього Богослужіння він та отець вікарій Микола Лаурук залишилися зі великою частиною біженців, щоб поговорити з ними, щоб запитати їх як їм далі можуть допомогти та щоб запевнити їх у тому, що Сігетська Українська православна церква, Український православний вікаріат та Союз українців Румунії надалі допомагатимуть українським біженцям у Румунії, а також Україні.»

Пані Олена з міста Васильків Київської області, яка знайшла прихисток в місті Сігету Мармацієй, також вперше святкувала Великдень далеко від рідних: «Через війну ми вперше зустріли таке велике свято як Великдень без наших рідних. Дякуючи Богу, ми потрапили у православну українську церкву та завдяки протоієрею Миколі Лауруку та отцю Маріусу Лауруку ми відчували себе як вдома. Вони організували для всіх українців святковий кошик, щоб ми мали змогу освятити Паску. Після богослужіння всіх українців привітав голова Союзу українців Румунії, який також турбується долею українців. Ми дуже вдячні всім волонтерам та румунському народу, що так тепло приймають нас, з відкритим серцем.»

У неділю, 24 квітня, у Бухарестській українській православній церкві Св. Петра Могили, в якій збираються зазвичай українці Бухареста, пройшла Свята літургія освячення пасок, на яку прийшла велика кількість українських біженців. Маленька церква переповнилася, чимало людей слухали службу Божу на її под-

чай українці Бухареста, пройшла Свята літургія освячення пасок, на яку прийшла велика кількість українських біженців. Маленька церква переповнилася, чимало людей слухали службу Божу на її под-

вір'ї. Настоятель української православної парафії в Бухаресті отець Володимир Малкович, який відслужив Службу Божу на Воскресіння та освятив паски, стверджує: «Українська православна парафія у Бухаресті була дуже рада тому, що на Великодній літургії були присутні понад 300 українців-біженців, які живуть тепер у Бухаресті. Церковне подвір'я було переповнене людьми та кошиками з великодніми стравами, які ми освятили. Це свідчить про те, що українці, де б вони не були у світі та у будь-яких умовах, поважають свою віру і традиції. Наприкінці богослужіння у моїй проповіді я підбадьорив всіх, а потім ми разом молилися за мир та припинення війни.»

Пані Ірина з Одеси прибула до Румунії 10 березня через кордон з Республікою

Молдова. Їй допомогли молдовські та румунські волонтери, а також Наталія Панчик, в чий сім'ї пані Ірина знайшла тимчасовий притулок та провела цього-річні Великодні свята: «Ми всім дуже вдяч-

ні. Ми вдячні всім людям Румунії, які відкрили для нас свої серця, свої домівки, у яких нас обігріли, накормили. Вони нам дали надію, що ми не одні в цій війні, і вони нас дуже підтримали. Румуни неперевершені. Великдень ми відсвяткували в Бухарестській українській церкві. Це дуже маленька примна церква і, на жаль, вона дійсно дуже маленька. Вона не помістила всіх тих людей, які хотіли бути присутніми на тій службі. Мені було дуже приємно побачити так багато прихожан і людей, які хотіли відвідати цю церкву. Мені було дуже приємно побачити своїх вітчизників, які дотримуються наших традицій. Дійсно, в таке велике свято, яке є родинним святом, хотілося б бути зі своїми рідними, але так сталося, що ми цього не можемо собі дозволити, але я дуже дякую румунській громаді, що у нас все ж так є куточок України в Бухаресті. Але я дуже сподіваюся на те, що ми дуже швидко повернемося до рідної України, до своїх родин, до нормального життя. Ми вдячні румунам і ми завжди будемо пам'ятати, що для нас зробили ці люди, ця країна. Дуже вам за це дякуємо.»

Скрипачка Наталія Панчик, перша скрипка Бухарестської Філармонії імені Джордже Енеску, яка кожної неділі співає літургійний пісень в Українській православної церкві в Бухаресті, розповідає, які почуття викликала війна у неї, а також як провела цього року Великодні свята разом з українськими біженцями: «Цього року на Великдень ми дуже раді були, що наша церква була переповнена і на подвір'ї було багато людей. Вони прийшли з пасками, кожен як міг, одні поставили великодні страви у сумки, бо не мали кошики. Але дуже незвичний був цього-річний Великдень, оскільки трагедія продовжується і ми чуємо вісті про те, що роблять російські війська в Україні. Мені особисто було тяжко, тому що у мене виникли різні почуття: радості, бо настав Великдень, Христос Воскрес, але в той же час не можна закрити очі на те, що стається. І тоді я подумала, що тепер ми всі повинні молитися, аби Бог так зробив, щоб настав мир та більше ніколи такого не ставалося. Нам не приходиться вірити, що таке щось може бути тепер, у наші часи. Відколи почалася ця війна, після першого шоку, якого я відчувала спочатку, я здала собі справу, що якщо я буду допомагати людям, мені

Христина ШТІРБЕЦЬ
Всесвітня Служба Радіо Румунія

(Продовження на 9 стор.)

ЯК СВЯТКУВАЛИ УКРАЇНСЬКІ БІЖЕНЦІ ВЕЛИКДЕНЬ У РУМУНІЇ

(Продовження з 8 стор.)

буде краще. Тоді я допомагала українцям, котрі прибули до Румунії. Останнім часом у мене жила пані Ірина, яка чекала візу до Великобританії. Мені дуже приємно було з нею, і тепер, коли прийшла її віза, то здається, що хтось бракуватиме у нашій сім'ї. Пані Ірина була з нами на Великодній службі та дуже рада була, що ми разом. Але вона також сказала мені, що цей Великдень також смутний. Надіємось, що Бог допоможе всім та настане мир у світі. Христос Воскрес!»

Місто Клуж-Напока стало другим домом для багатьох біженців з України, в тому числі для пані Наталії та її чоловіка з Києва, які вже другий місяць перебувають під тимчасовим захистом Румунії, за що вони всім вдячні. Пані Наталія розповідає про те як вони відзначили свято Великодня з друзями українцями від Союзу українців Румунії та друзями румунами: «У Румунії ми вперше, тому для нас це цікаво, адже як можна жити серед народу, який тобі допомагає, не знаючи мови, географії, історії, звичаїв і традицій. Як заповів нам Великий Кобзар «І чужому навчайтесь, й свого не цурайтесь», особливо коли йдеться про такі свята як Вербна неділя і Великдень. Дякувати Богу та нашим друзям, румунам і українцям, ми змогли побачити і долучитися до тих подій, які відбувалися під час підготовки до цих свят та під час їх святкування. Так, декілька днів до Вербної неділі нас запросили до участі у заході з підготовки до Великодня, який було організовано в Клузькій філії Союзу українців Румунії для дітей з України та Румунії з тим, аби розповісти малечі про великодні свята, про звичаї і традиції з підготовки та святкування Великодня в Румунії та Україні. Було дуже приємно спостерігати, з яким інтересом дітвору слухала розповіді старших про Ісуса Христа, Його страждання, про Його доброту, і те як Він захищає людей, чому Його люблять у всьому світі, а також про те, чому на Великдень фарбують яйця. Цікаво було бачити, з яким ентузіазмом та старанністю дітки готували різні вироби до свята, фарбували крашанки, з яким інтересом слухали про Музей писанки в місті Коломия Чернівецької області.

На Вербну неділю ми побували у храмі, де спостерігали як святкують цей день в Румунії. Приємно було бачити як місцеві прихожани беруть заготовлену на території храму вербу, долучають до Богослужіння, після завершення якого одержують проскорку та з вербою йдуть до своєї домівки. В Україні це відбувається дещо по іншому: після завершення Літургії священники набирають в посуд освячену на Водохреща воду і кроплять нею гілочки верби, яку прихожани піднімають над

собою аби крапля попадали на вербові гілочки, після цього починають легенько бити один одного вербовими гілочками приказуючи: «Не я б'ю - верба б'є. Вже недалечко червоне яєчко. За тиждень Великдень!» І так роблять тричі. Всі сміються, радіють такому дійству. Після цього освя-

чення, верби не викидають, а несуть додому, ставлять у вазу і зберігають до Чистого четверга. У Чистий четвер, коли господаря випікає паску, то хрестик на ній закріплює свяченою вербою.

Дякувати Богу і добрим людям Румунії, що ми також могли побачити і долучитися

до підготовки святкування Пасхи. Те, що свято стрімко наближається, ми відчули ще за тиждень, коли на прилавках магазинів побачили паски, які покупці старанно вибирали для себе. Ми теж придбали декілька пасочок для себе і для друзів. Ми були приємно вражені як наші волонтери напередодні свята презентували нам крашанки та пасхальні подаруночки. Зі всього відчувалося, що наближається велике свято.

Особливо хочу сказати про святкове дійство, яке дуже вразило мене до глибини душі і всього серця. По телефону нам повідомили, що в храмі Теологічної семінарії Кафедрального собору відбудеться Літургія українською мовою з нагоди Великодня для всіх українців, які перебувають зараз в Клужі. Ми не могли не побувати на такому дійстві. Близько двох годин мали можливість насолоджуватися тим, як душевно отець Михайло проводив службу, як професійно молоді хлопці українською мовою спі-

вали літургійний пісень, як зворушливо звучали проповіді святого отця українською та румунською мовами, як відбувається причастя, маленьких діточок і дорослих, як святий отець всіх мирував, як всіх пригощали проскурками.

Не приховую, що відчуття було таким, неначе все відбувається вдома у нас у Володимирському соборі чи Свято-Михайлівському у Києві, куди ми завжди, як правило, після Осношньої служби ще до сходу сонця приходили на Великдень і освячували крашанки і паски, а після цього рано вранці поверталися додому, в сімейному колі та за українськими звичаями накривали багатий стіл із різними стравами і розговлялися після Великого посту.

З таким передсвятковим настроєм у оселі, де зараз ми проживаємо, на Великдень зранку приготували святковий стіл і поставили на ньому букет квітів, паску, крашанки, запалили свічку, помолилися «Отче наш» і як це зведено у традиції нашого народу, тричі привітали один одного вітанням «Христос Воскрес! Воістину Воскрес! Христос Воскрес! Воістину Воскрес! Христос Воскрес! Воістину Воскрес!» Після цього ми почали вибирати крашанки та делікатно розбивати їх. За нашими традиціями, той у кого яйце розбили, має віддати його тому, хто розбив і так триває до того моменту коли хтось один стає, умовно кажучи, переможцем, і таке дійство супроводжується веселим сміхом, приказками, жартами, а потім всі п'ють свячену воду, смакують паску та крашанки, і споживають все, що Бог послав і що самі приготували і те, що добрі люди нам дали.

Дякуючи нашим друзям Ользі та її чоловікові Річарду, у Великодній день ми змогли побувати на цікавій екскурсії за межами міста, де мали можливість побачити як румуни святкують і відпочивають у Пасхальні дні. Тому дякую Богові, долі, що у лиху для нас годину в Україні, ми змогли зустріти в Румунії таких добрих, привітних, небайдужих до чужого горя людей, які щиро допомагають нам адаптуватися до умов нового життя, аби нам легше було пережити цей момент в житті. Ми, коли зможемо повернутися до нашої рідної домівки, будемо дуже вдячні цим людям, що в таку тяжку хвилину вони допомогли нам. І на завершення привітаю всіх з Святком такою піснею:

Йде по світі радість від землі до небес,
Все кругом співає, що Христос воскрес,
День святий великий нині нам настав,
Вся земля і небо прославля Христу.

Пр: Христос воскрес і горя вже немає,
Христос воскрес вся слава до небес,
Христос воскрес уся земля співає,
Христос воскрес, Воістину воскрес!

МІТИНГ НА ПІДТРИМКУ УКРАЇНИ

8 травня, у неділю, у Тімішоарі відбувся мітинг на підтримку України за участю української громади міста та наших земляків, що змушені були тікати від війни.

Біля церкви зібралося понад 200 українців та близько 50 діточок, які напередодні власними руками створили плакати та малюнки на підтримку своєї Батьківщини: «Stop the war», «Stop Putin», «Pray for Ukraine», – закликали вони.

Учасники заходу співали пісні, які вже стали символами сучасної України, декламували вірші та ділилися особистими історіями. Кожна така історія сповнена смутку, відваги та патріотизму. Також були присутні й журналісти – увесь світ має чути та бачити, що українці щирі, єдиний та сміливий народ.

Філія Союзу українців Тімішоари разом з представниками української церкви надають всебічну підтримку своїм землякам. Під час мітингу всіх нас об'єднала не лише спільна біда, а й любов до України.

Наша спільнота висловила свій протест проти планів Путіна вихвалитися перемогою 9 травня, у той час як тисячі ні в чому не винних людей, дітей гинуть на своїй рідній землі. Нехай весь світ знає, що це не день перемоги, а день ганьби російського диктатора!

Гімн України цього дня звучав по-особливому – як символ єднання, мужності та надії. Кожна дитина вивчила його напам'ять, як і пісню

«Ой, у лузі червона калина», – що вже стала символом народного опору у цій жахливій війні.

Наприкінці мітингу всі учасники закликали світову спільноту допомогти врятувати відважних воїнів, що досі лишаються заблокованими на Азовсталі у Маріуполі. Їх стійкістю, героїзмом та вірністю своїй країні захоплюється весь світ. Тож хлопців обов'язково треба врятувати.

Тіміська філія Союзу українців, її голова Юрій Глеба разом з отцем церкви доклали усіх зусиль, щоб хоч іноді біженці відчували себе, як вдома.

«Тепер куточок рідного дому вони мають і у Румунії. Ми намагаємося допомагати всім, чим можемо. Діаспора – це насамперед культурний дім для українців. Але ми також запросили до міста консула, який приїхав та допоміг людям тут з документами. Українці мають знати, що тут вони можуть розраховувати на нашу підтримку», – зазначив пан Юрій.

А особливої підтримки потребують українські жінки, що самотійно, разом з дітьми приїхали до Румунії. Саме вони беруть активну участь у багатьох заходах. Допомагає реалізовувати їх ініціативи голова жінок тіміської філії Союзу українців Міхаєла Бумбук, надаючи необхідні матеріали та емоційну допомогу. Саме така всебічна підтримка стала міцною опорою для всіх, хто покинув рідний дім.

Олена СЕРБІНОВИЧ,
з Одеси

Фото авторки

ІВАН КІДЕЩУК

у поривах поклику висот

(1945 – 2022)

*«Кончина кожної Людини зменшує і мене,
бо я єдиний з усім Людством,
а тому ніколи не питає – по кому дзвонить дзвін;
він дзвонить і по Тобі.»* (Джон Донн)

Вищенаведені рядки з «Молитви» англійського поета Джона Донна, запозичені Ернестом Хемінгуейм для названня та епіграфу свого роману «По кому дзвонить дзвін», сумно і боляче відповідають тому душевному стану, якого спричинила негостинцям, і не тільки, вістка про передчасну кончину – на 77-му році земної подорожі – **Івана Кідещука**, видатного педагога, професора української та румунської мов, культурного та громадського діяча, літератора й фольклориста – людини шляхетного ставлення до свого ближнього, глибоко віруючого у Божу Правду і Порядок.

Непоправна втрата чоловіка, батька, дідуся, сусіда, друга, колега чи просто доброго знайомого, на довгий-довгий час ятрить несамолюбну душевну рану дружини, дітей, внуків, всіх близьких йому, але той, хто дав їм так багато пам'яті, повік не буде забутий, бо житиме у їхніх серцях, спогадах, у речах створених ним як у духовному, так і в матеріальному виявленнях.

Якщо тілесна кончина людини є найгостріший урок на тему Як не витрачати час, то **Іван Кідещук** був наймудрішим викладачем цього курсу.

Народився він 28 червня 1945 року у мальовничому буковинському селі Негостині, в сім'ї місцевих газдів Михайла та Марії. З ласки Божої сім'я ошасливилася трьома дітьми - Авророю, Віктором та Іваном. На жаль, у воєнних і післявоєнних часах нужда часто заглядала у віконечко їхньої господарки, але розсудлива і завзята старанність батьків забезпечувати насущний хліб родині, залучувати дітей до повсякденної праці, заохочувати їх до науки, головню хлопців, бо дівчина – згідно тогочасному менталітету – повинна бути головною опорою повинностей матері, були найрозумнішими орієнтирами їхнього життєвого просування.

Іван Кідещук, як і його старший брат Віктор, закінчив відмінно семирічку в рідному селі, а потім середню школу – український відділ – у місті Сереті. Вступив спочатку до Сучавського трирічного Педагогічного Інституту, а після закінчення продовжив вищу освіту в Бухарестському Університеті – відділ румунської мови і літератури та італійської мови – як другорядна спеціальність.

Працювати почав у м. Сучаві, виконуючи протягом двох років обов'язки радника у Повітовому інспектораті культури, а з 1969 року повертається у рідне село Негостину до викладацької роботи, якій присвячує понад сорок років своєї духовної і душевної потужності, де вивляє на значній висоті споріднені здібності – доречно сказати святий покликання – педагога, викладача, культурного та громадського діяча, а в синтезі цього великого досвіду і начитаного багатства **Іван Кідещук** виявляє себе як талановитого літератора, фольклориста, перекладача і публіциста.

Солідне підложжя словесника сприяло йому скоро переконатись, що мова це таємна енергетика зв'язку людини з Верховною Мудрістю/Богом, що кожне слово це клітина втіленого творчого Духу на основі якої будується Людина в людині. З такого погляду впливали його серйозне, навіть строге подекуди, ставлення до правильного освоєння мови як рідної української, так і державної румунської, його наполегливість відкривати і розвивати творчі натхнення своїх учнів, внаслідок чого Негостинська школа пишається десятками премій та дипломів, отриманих на повітових та національних фазах Олімпіади, головню з рідної української мови.

Іван Кідещук глибоко пізнав те, що рідна мова це відкрита книга життя свого роду, яка зберігає потрібне людині для її етико-морального розвитку, і не тільки, що кожне покоління збагачує її сторінки і прагнув всім своїм розумом і всіма своїми силами, щоб це пізнали і його учні та кожен, по своїй силі, подарував би свою сторінку до цього життєвого шедевра. Тому, напевно, окрім викладацького подвигу він зосередився з неймовірною енергією на збирання народної словесності – пісні, колядки, щедрівки, гуморески, перекази, прислів'я і крилаті вирази, балади, коломийки – у рідному селі Негостині, а потім у рідній Буковині, точніше у повітах Сучава та Ботошани, у місцевостях, де проживають українці. Невтомну роботу у співпраці з відомим Чернівецьким музикологом та

текстуальних і метатекстуальних символів-значень паломницьким шляхом по українському духовному просторі до святого Праведного. І він увічнив цю подвижницьку подорож двома збірниками: «Шевченко у піснях» (2014), у співпраці з видатним Чернівецьким композитором та музикологом Андрієм Плішкою, та «Наш Шевченко» (2015) – наукові статті, рецензії та репортажі.

Але дебютом в літературі вважається книга «Клич висот» (2011), до якої входять його проза, літературна критика і публіцистика. Присвячена батькам за вливу любові до рідного українського слова, вона стала для **Івана Кідещука** безпосереднім приводом виразити свої щирі цінування і любов до рідного українського слова, до рідного села чи до Буковини по обох сторонах умовного кордону, та до видатних творців красного українського слова, коли і де б вони не були.

Натомість, заголовок цієї книжки привертає увагу головню своїм символічним значенням. Це не тільки звичайне прагнення людини досягнути значимих життєво-буттєвих результатів. Напевно він почув таємний клич висот тоді, коли вступив до початкової школи та усвідомив, що здібність і любов до навчання це дар Висот Божих, що це його дорога та життєвий світлоказ. Незабаром клич висот стає його непохитне кредо: учнівське, професійне, творче і метафізичне. Тому **Іван Кідещук** був постійно на висоті здобуття солідної загальної культури, на висоті фаху викладача (професор першого ступеня), на висоті просування культури, зокрема народної, в якій вбачав життєву мудрість і радість, на висоті людяності, на висоті Віри у перемогу Божої Правди і Порядку. Апофеозом та одночасно винагородою літературно-творчих висот було прийняття **Івана Кідещука** до Національної Спілки Письменників України.

Якщо китайська мудрість – Людина повинна виконати три життєві обов'язки: створити сім'ю і відповідне місце проживання, викопати криницю і посадити плодове дерево – то мій щирий друг не тільки що виконав дослібно це святе призначення, а збагатив його у метафоричному значенні: Посадив плодове дерево знань в умі своїх дітей та своїх учнів, адже їх понад сорок поколінь, а його літературний доробок залишається невичерпною криницею пізнання реального і можливого світів.

Створив сім'ю **Іван Кідещук** з викладачкою фізики Теодорою Кондря, родом з м. Решнова, котра отримала призначення на кафедру фізики у школі с. Балківці, а незабаром у ліцеї м. Серет, де працювала до виходу на пенсію.

Господь ошасливив їх трьома дітьми – Миколай, Марію та Віра – а вони в свою чергу подарували, на втіху батькам, п'ятеро онуків. На превеликий жаль, сьогодні всі вони попрощались востаннє з ним, але взаємна любов і шана, жертвове піклування для взаємного добра і блаженності залишаються немирними цінностями їхньої сім'ї.

Для нас всіх – друзів, колег, бувших учнів, побратимів по перу, близьких чи далеких знайомих – це також непоправна втрата, бо відійшла до незміряних висот людина, спілкування з якою збагачувало кожного співрозмовника духовно і душевно, надихало оптимізмом, врівноважувало його переконанням, що віра у Бога це єдина дорога до правильного залучення людини до гармонійного взаємовпливу між складниками Всесвіту.

Віднині, 4 травня п.р., **Іван Кідещук** увійшов до вічної галереї видатних інтелектуалів Негостини, почесних педкадрів, унікальних українських літераторів, фольклористів та публіцистів в Румунії.

Відкрите небо між Воскресінням та Вознесінням Христовим, хай прийме його у Боже Царство, хай Господь подарує йому вічний спокій!

Нехай земля Негостини і всієї Буковини буде йому пухом і пером! Амінь!

Є. ФРАСИНЮК

Весь цвіт весняного сіяння
Облила несподівана сльоза,
Коли почули в середу, ще зрання, –
Кідещука Івана вже нема.

Засумувала рідна Негостина,
Що Кідещук писати перестав.
Уся рідня навіки зажурилась,
І навіть роси всіх квітучих трав.

Ця сумна вістка смерті мого друга,
Мов грім ударила в людські серця,
Зронила в душі сум і тугу,
За те, що втратили Кідещука.

Политув в небо Кідещук

Письменника, Професора, Людину,
Бо він своїм талантом ріс і цвів,
Він радував ним рідну Негостину,
Яку любив і духом своїм грів...

Був справжнім українцем він у всьому,
Доказував це ділом в кожний день,
На Україну ішов так, як би додому,
До краси йшов її, до її пісень.

Любив пісні вкраїнські незрадливо,
Вони леліяли йому життя,
Були пісні для нього як те диво,
Яке милує душу і серця.

Та його серце від утоми
Спинилось битись, дальше нікуди,
Таке хороше – читачам відоме,
Ми стали всі, як біль гіркий журби.

А без його присутності ясної
Вся Негостина посмутніла, вся,
Скажу, без його мови дорогої
Ми будемо, мов птах той без крила.

Він нам осяював життя і мрію,
Вів до краси нас, не до осором,
Тому ми маємо надію:
Настане час, що стрінемось з
Кідещуком.

Михайло ВОЛОЩУК

23 травня – День Героїв в Україні

«Убив ворог наших Вождів, але вбив тільки тіло, бо дух їх живе з нами. З тої крові зродилися нові лави Героїв, які завзято мстять за минуле і борються за краще майбутнє...»

Часопис «Пробоем» за травень 1948 року.

У 1941 році, в суворі часи антигітлерівської та антибільшовицької збройної боротьби, українці на чолі з ОУН вшанували пам'ять Героїв. Другий Великий Збір Організації Українських Націоналістів, який відбувся у квітні 1941 року в Кракові, постановив відзначити 23 травня як Свято Героїв. Воно було покликане відродити в українців героїчний дух минулих поколінь, які дали нашій історії яскраві приклади героїзму лицарів Київської Русі, козаків Гетьманської доби, Січових Стрільців та вояків Армії УНР, УПА та діячів ОУН. День Героїв або Свято Героїв – щорічне свято в Україні, встановлене на честь українських вояків – борців за волю України.

В нинішній політичній ситуації це свято – не лише данина пам'яті героям минушини, а й день шани героїв новітніх, які сьогодні віддають свої життя за соборність та незалежність України. Цей день є символом незборимості української нації.

Ми, українці діаспори, зобов'язані вклонитись пам'яті істинних героїв, хто віддав життя за Україну. Маємо пом'янути їх душі та взяти за взірець їхнє самовіддане служіння в ім'я України на протязі віків

До здобуття Україною незалежності свято святкувалося підпільно, а з проголошенням незалежності у 1992 році почало набувати розголосу.

Від 2014 року свято починає визнаватися державними та самоврядними органами, проходять культурно-масові заходи, організовані владою, але не на рівні як це залужили герої минушини, та ті, які сьогодні віддають свої життя за соборність та незалежність України.

Починаючи із 2019 року цей день не вважався офіційним державним святом, але щороку більше відзначався органами місцевої влади, особливо в центральних та східних регіонах України, де цього дня відбувається панахида та покладання квітів біля меморіального знаку Героям Небесної сотні, урочисто вшановують борців за Незалежність України біля Стіни пам'яті Михайлівського собору. У заходах вже традиційно беруть участь родини Героїв Небесної Сотні, родини полеглих учасників АТО й ООС, учасники цих бойових дій, учасники Революції Гідності, небайдужі містяни.

Після початку російської агресії в цей день вшановуватимуть пам'ять про загиблих в ній захисників України. На жаль, ряди героїв, які віддали своє життя в останні вісім років, поповнюється щодня.

Цей день був особливим і в середовищі української діаспори, котра популяризувала спадкоємність української військової традиції та героїзм воїнів від часів Давньої Русі, Козаччини до двадцятого століття, яке ознаменувалося героїчним чином Української Галицької армії, Січових Стрільців, Армії УНР, ОУН та УПА

в ім'я визволення та утвердження державності України. Пам'ять про подвиги героїв, знакові битви, ключові постаті та віхи Українського державотворення вони вважали потужним мобілізаційним та

патріотично-виховним чинником, який мотивував до боротьби за незалежність наступні покоління. На жаль, треба визнати, що в багатьох випадках ми залишаємось довжниками, приділяємо багато уваги поточним діям і пропускаємо важливі моменти нашої історії. Нині громадські організації вимагають ви-

знання Дня Героїв офіційним державним святом.

День Героїв – це нагода висловити свою щирю вдячність та пошану тим, хто без вагань присвятив своє життя, віддав своє щире синівське серце Матері-Україні, чий героїчний чин став прикладом для майбутніх поколінь. Пам'ятаймо: лише той народ вартий власної держави, який береже пам'ять про своїх синів і дочок, котрі віддали життя за свободу України.

У нинішній складній ситуації питання повернення до святкування Дня Героїв України, мабуть, буде підніматися ще інтенсивніше, адже тисячі бійців загинули, захищаючи кордони від агресора, того варті.

Святий обов'язок усіх українців, в тому числі і українців діаспори – продовження боротьби у якій віддали своє життя воїни УПА, Герої Небесної Сотні, воїни АТО та багато інших, які залишилися невідомими. Усі українські герої різні за віком, світоглядом і соціальним статусом. Проте об'єднує їх одне – любов до рідної землі!

Честь і слава тим, хто нині стоїть на рубежах і оберігає незалежність і цілісність України. Слава Україні! Героям Слава!

Примітки

Чому саме травень обрано для вшанування Героїв? Тому що в травні віддали своє життя у визвольній боротьбі такі кращі сини

України ХХ століття:

- 3 травня 1924 року – головний ідеолог державної самостійності України початку ХХ століття, один із співавторів ідейних засад українського націоналізму Микола Міхновський (родом з Полтавщини);

- 25 травня 1926 року в Парижі від кулі більшовицького агента загинув головний провідник української національно-визвольної боротьби 1917-21 років Симон Петлюра (родом з Полтави);

- 23 травня 1938 року в Роттердамі вибух бомби, підкладеної агентом НКВС, обірвав життя організатора українського націоналістичного руху, засновника та першого Провідника УВО та ОУН полковника Євгена Коновальця (родом зі Львівщини).

Віктор ГРИГОРЧУК
голова Яської філії СУРу

Після Свого славного Воскресіння, упродовж 40 днів Ісус являється своїм учням, а на сороковий день Він вознісся на небо з Оливкової гори. У цей період християни вітають один одного «Христос Воскрес – Воістину Воскрес!». Наш Спаситель перебував на землі разом із своїми учнями, приготівляючи їх до прийняття Божественної благодаті. Кожна неділя після Великодня має як ціль утвердити нашу віру у Воскресіння Ісуса Христа та віру у наше спасіння і життя вічне.

Перша неділя після Пасхи є неділя Св. Ап. Томи. Апостол Тома був той, який бракував у неділю, коли Ісус Воскреслий вперше показав себе апостолам своїм. Св.Євангеліст Йоан свідчить, що, вісім днів пізніше, Ісус знову заходить до апостолів крізь замкнені двері, і там був і апостол Тома. Його Ісус запрошує, кажучи: «Подай сюди твій палець і глянь на мої руки. І руку твою простягни і вклади її у бік мій. Та й не будь невіруючий, – а віруючий!» (Йн. 20:27) У відповідь Тома сказав Йому: «Господь мій і Бог мій!» (Йн 20:28). Ці слова доказують, що Тома носив у собі віру в те, ким є Христос, – Господом і Богом.

Друга неділя це неділя жінок-мироносиць. Мироносиці є ті жінки, котрі перші прибігли до гробу, щоб помазати Тіло Ісуса. Вони перші побачили гріб відкритий і Ісуса воскреслого. Вони є першими апостолами для апостолів, звіщаючи їм, що Ісус воскрес. Православна Церква вшановує святих жінок, насамперед, за велику любов до Спасителя, за безстрашне служіння Йому до самого Хреста.

Третя неділя - це неділя розслабленого (Йн 5,1-15). Євангеліст Йоан говорить

Пасхальний період

нам про оздоровлення хворого чоловіка, який 38 років був розслаблений і чекав біля купальні Віфезда, щоб тоді, коли Ангел Божий порушував воду, він би першим скупався і став здоровим. Цей чоловік був живим, але тіло його було мертве. Через його велику надію Христос оздоровляє його. Розслаблений вірив у можливість власного оздоровлення і з надією очікував Божого милосердя. Божий Син не тільки виходить на зустріч тим, хто його шукає, а сам шукає хворого чоловіка і чудесно оздоровляє його, бачивши в його серці надію на Божу поміч.

У четверту неділю після Свята Пасхи Православна Церква згадує розмову Ісуса Христа з жінкою самарянкою (Йн. 4:5-42). Після розмови з нею Ісус воскресає її душу. Вона була здорова тілесно, але мертва душею. Вона сама визнала перед Христом своє грішне життя. Діалог Христа з самарянкою є найдовшою зафіксованою Святим Письмом розмовою Спасителя як за обсягом, так і за наповненням богословським змістом. Спаситель говорив самарянці про живу воду свого вчення і своєї оживляючої та цілющої для душі благодаті, яка заспокоює духовну спрагу людини, відкриваючи перед нею вічне життя. Після розмови з Ісусом вона залишає все і біжить до всіх жителів того місця, запрошуючи їх, щоб і вони побачили Месію.

П'ята неділя це Неділя сліпонародженого. У цю неділю євангеліст Йоан розповідає про повернення Ісусом зору сліпому з народження чоловікові. Це доказує всім, що людина може народитися без очей, але може пізнавати Бога. Сліпець здобув можливість бачити не тільки матеріальний, але і духовний світ, бо він увірував та прийняв до свого серця Сина Божого Ісуса Христа.

Ми повинні просити Господа, щоб відкрилися й наші духовні очі, щоб ми могли бачити наші гріхи, а побачивши їх – виправлялись, і таким чином крокували до цілі нашого земного життя - до вічного життя в оселях Райських.

Отець Іван ЮРЧА

Фото автора

Світло надії в темні дні

У ці важкі дні для України громадяни Румунії, а головню українці, доказали, що ми поруч України і українців, які зупинились тимчасово в нашій країні. Болить душа і одних, і других, що російська агресія ще не зупинилась, що кровополиття ще продовжується. Але ще є і буде надія. Для мене, як священника, цікаво видіти і шукати надію в душі людей, які переживають важкі випробування, а там, де її нема, старатися посадити її. Можу казати, що за 15 років священнослужіння я зустрів людей, які втратили надію через проблеми набагато менші, ніж війна. А цими днями мені було дано видіти надію живу, реальну в тих, які пройшли крізь земне пекло.

Тому, думаю я, це світло надії видно ясніше в тих богослужіннях, які мають на увазі майбутнє. Від початку нападу росіян на Україну в сігетській українській православній церкві ми три рази відслужили Тайну Хрещення для біженців з України. Два малі хлопчики, які народились в Україні, задля них їх батьки вирішили покинути землю, де смерть приходить з неба на землю, над якою світить світло надії, стали повними християнами. Першого рішили прийняти, як хрещені батьки, дві сім'ї з керівництва Союзу Українців Румунії. Але не бажали цим хвалитися, тому що з щирої душі це робили. А хрещені батьки другого хлопчика – дві сім'ї з нашої парафії.

А що зворушило мене найбільше, то було третє Хрещіння. Кілька тижнів перед Великоднем одна старша жінка з України перейшла кордон в Румунію, де її чекав син, який прибув з

Німеччини. Перейшовши в Румунію, їй скоро стало погано і вона померла. Ми її поховали на нашому кладовищі. День перед похороном мені зателефонував її син і запитав чи можу його охрестити. І так сталося, що в той самий день зранку був хрещений дорослий син тієї жінки, а після обіду вона була похована. Це був зворушливий день для мене, тому що я видів живу надію в скрутному моменті.

Такі важкі ситуації доказують, що для нас, християн, надія є віра, і тепер ми повністю розуміємо слова Апостола Павла: «А віра, то підстава сподіваного, доказ небаченого» (Послання до Євреїв – 11,1).

Отець Маріус М. ЛАУРУК

Фото автора

**«Поезіє, сонце моє оранжеве!
Щомиті якийсь хлопчисько
Відкриває тебе для себе...»**
(Балада про соняшник, Іван Драч)

13 квітня відбувся конкурс декламування української поезії, повітовий етап, організований СУРОм, у восьмирічній школі Негостини.

Після двох випусків у форматі онлайн наші учні мали знову можливість порадуватися разом, поспілкуватися та передати й відчути красу поезії на рідній мові.

У конкурсі брало участь коло 147 учнів із різних шкіл повіту де викладається українська мова, від підготовчого класу до ліцею. Тут були присутні: **Восьмирічна школа ім. Петру Мушата з Серету** (викладачка Мірабела Карпак), **Восьмирічна школа з Негостини** (викладачки Діана Фрасенюк і Лідія Даскалюк), **Восьмирічна школа з Балківців** (викладачки Анка Штюбіану і Нарциса Кирстян), **Восьмирічна школа з Шербівців** (викладачка Оана Ніколаеску), **Восьмирічна школа з Калинешт Купаренку** (викладачка Лоредана Миндриштяну), **Восьмирічна школа з Калинешт Енаке** (викладачка Марія Загаріє), **Восьмирічна школа з Лупчини** (викладачі Ярина Реуц та Микола Шутак), **Восьмирічна школа з Вишньої Бродини** (викладачка Джета Добранські), **Восьмирічна школа з Ульми** (викладачка Юліана Зебреньук), **Восьмирічна школа з Ізвореле** (викладачка Надія Бойчук Лазер), **Восьмирічна школа з Палтіну** (викладачка Константіна Бурсук), **Восьмирічна школа № 10 з Сучави** (викладачка Лучія Мігок), **Початкова школа з Салашу** (викладачка Віоріка Мехно), **Початкова школа з Нісіпіту** (викладачка Анамарія Скіпор), **Початкова школа з Ватра Молдовіцей** (викладачка Йоана Ряпські), **Технічний коледж ім. Лацку Воде з Серету** (викладачка Антонета Крайнічук), **Національний коледж ім. Михая Емінеску з Сучави** (викладачки Лучія Мігок і Делія Мартіняк), **Технічний коледж з Радівців** (викладачка Делія Мартіняк), **Національний коледж ім. Петру Рареша з Сучави** (викладачка Делія Мартіняк).

Незважаючи на труднощі подорожі, учні із гірських околиць мальовничої Буковини завітали в українське село одягнені у народних костюмах, із щирими усмішками на обличчях зупинилися коло погруддя Тараса Шевченка, що стоїть перед будинком культури Негостини, яке на мить наче засяло від радості, побачивши молоде покоління, що старається зберігати рідну мову та понести її в майбутнє...

Відкриття конкурсу відбулося в будинку культури, куди інспектор Ілля Савчук, голова Сучавської філії, запросив почесних гостей. На заході були присутні інспектор Петру Кричун (представник Шкільного інспекторату, заступник генерального інспектора, мер комуни Балківці Василь Шойман, представник мерії Юліан Кідеша, Віктор Григорчук (син села, голова Яської філії), директорка школи з Балківців Секстілія Герасе та Міхаєла Пінтріжел.

Після вступних привітань гості та всі присутні помилувалися декламуванням віршків маленькими українцями (Мар'ян Алін Плекан та Міруна Беженаріу) із дитячого садочка села Балківці, яких підготувала вихователька Аліна Фрасенюк. Щоб плідно попрацювати й не затримувати учнів, було складено п'ять комісій для перевірки, де всі учасники, незалежно від року навчання, виступали одночасно.

Конкурс декламування української поезії, у восьмирічній школі Негостини

Перед нами розкрилися краса й багатство української поезії, наші учні вибрали найкращі перлини ліричного жанру, й добавивши власну майстерність та оригінальність виконання, створили цікаві вистави. Так що у залах прозвучали

палкі вірші Лесі Українки, задумливі й запальні слова Тараса Шевченка, повчальні поради в іронічному тоні Леоніда Глібова, замріяні спогади Дмитра Павличка, життєві принципи Василя Симоненка.

Зворушливими віршами та майстерним виконанням виступили учениці під керівництвом викладачки Делії Мартіняк:

Ана Шойман (Х-ий клас) – **«Матусю, не плач!... Я вже їду додому.../ Сьогодні моя закінчилась війна.../ Від снайперів куль і від**

вибухів грому / я їду туди, де твоя сивина.../ Я їду додому... стрічай мене, мамо! / Тримайся, рідненька, бо зустріч...тяжка. / Пробач мені, мамо! Пробач мені, тату, /що сам собі вибрав я долю таку, /що пахне свічками і ладаном хата / й гоїдається смутком у кожному кутку.../ Чи ж думає, що так стринуть друзі, родина? / Чи ж знає, що обняти не зможе ніхто?/ Лиш квітами болю цвіте домовина.../ Матусю, не плач, не болить вже нічого. / Своїх побратимів у небі знайду...» (Матусю, не плач..., Олена Філончук).

Ана Петрашук (ХІІ-ий клас) – **«Хрести дубові туляться в берізках. / Квітує поле в пахощах медове. / Прославши скатерті приobelісках, / Своїх солдатів поминають вдови. / Вже оддзвонили дзвони великодні. / Вже на гробках молебні одслужили. / Такі сумні й задумані сьогодні, / Ой, затужили вдови, затужили! / А я ж нічого в бога не просила, / Мені ж тоді було хоч в ополонку, / Що я ж дитя під серцем ще носила, / А вже мені прислали похоронку...» (Проводи, Ліна Костенко).**

На кілька хвилин вони створили картину сучасної трагічної України, де панує плач, тривога, біль, страх, смерть ... Господи, охорони український народ!

Члени журі мали нелегку місію, щоб встановити класифікацію між учасниками, маючи на увазі, що перше місце входить до національного етапу конкурсу декламування, який відбувається у Сиготі, на Мараморщині.

Для кожного класу навчання значилися 3 премії і одна відзнака. **Підготовчий клас: перша нагорода, Марія Кар (школа з Вишньої Бродини); друга нагорода, Васіяна Короаме (школа з Негостини); третя нагорода, Алессія Креуко (школа с. Вишня Бродина); відзнака, Матей Звенке (школа ім. Петру Мушата, Серет). Перший клас. Перша нагорода – Валентіна Чуверка (школа с. Палтіну); друга нагорода –**

Аделіна Русчор (школа з Балківців); третя нагорода – Джулія Александра Ігнат (школа з Палтіну); відзнака – Наталія Маковей (школа з Палтіну);

Другий клас. Перша нагорода, Марія Штюбіану (школа ім. Петру Мушата, Серет); друга нагорода – Наталія Фрасенюк (школа с. Негостина); третя нагорода – Мара Майданюк (школа ім. Петру Мушата, Серет); відзнака – Амалія Чернівцян (школа с. Балківці). Третій клас. Перша нагорода – Алексія Гуцуляк (школа з Калинешти Купаренку); друга нагорода – Екатеріна Бурліке (школа ім. Петру Мушата, Серет); третя нагорода – Біанка Скіпор (школа с. Лупчина); відзнака – Меделіна Сеукалюк (школа с. Калинешти Купаренку). Четвертий клас. Перша нагорода, – Паул Шойман (школа с. Балківці); друга нагорода – Анамарія Марочко (школа с. Лупчина); третя нагорода – Марія Негуре (школа с. Ватра Молдовіцей); відзнака – Біанка Ніколета Мартінюк (школа с. Калинешти Енаке). П'ятий клас. Перша нагорода – Беніамін Бойчук (школа с. Балківці); друга нагорода – Александру Козарюк (школа с. Негостина); третя нагорода – Косміна Николаїшин (школа ім. Петру Мушата, Серет); відзнака – Андрея Лесенчук (школа с. Палтіну). Шостий клас. Перша нагорода – Емануел Мачук (школа с. Балківці); друга нагорода – Паула Івановіч (школа с. Калинешти Купаренку); третя нагорода – Мар'яна Марочко (школа с. Лупчина); відзнака – Михайл Мазуряк (школа с. Шербівці). Сьомий клас. Перша нагорода – Теодора Петрашук (школа с. Негостина); друга нагорода – Міхаєла Перчік (школа с. Балківці); третя нагорода – Теодора Гічук (школа с. Палтіну); відзнака – Лавінія Чига (школа с. Вишня Бродина). Восьмий клас. Перша нагорода – Данієла Бордіяну (школа с. Балківці); друга нагорода – Каріна Фрасинюк (школа с. Негостина); третя нагорода – Александра Ямніцькі (школа Лупчина); відзнака – Павел Зюб (школа с. Лупчина). Дев'ятий клас. Перша нагорода – Габрієла Ігнатюк (Технічний коледж, Радівці); Десятий клас. Перша нагорода – Ана Шойман (Націо-

нальний коледж ім. Петру Рареша, Сучава); друга нагорода – Ярина Петрашук (Національний коледж ім. Михая Емінеску, Сучава); третя нагорода – Адріана Жгір (Технічний коледж ім. Лацку Воде, Серет); відзнака – Марі-

нела Гакман (Національний коледж ім. Евдокіу Гурмузакі, Радівці). Одинадцятий клас. Перша нагорода – Андрея Тарновецькі (Технічний коледж ім. Лацку Воде, Серет); Дванадцятий клас. Перша нагорода – Ана Петрашук (Національний коледж ім. Михая Емінеску, Сучава); друга нагорода – Габрієла Періжок (Технічний коледж ім. Лацку Воде, Серет).

Любов до поезії, до рідної мови з'єднали дитячі серця, які наповнилися радістю, а їхні уми збагатилися корисними інформаціями. Тому що вірші це не просто рядки, у них слова мають творчу силу.

Анка МАЙДАНЮК-ШТЮБІАНУ

Фото авторки

Сучавські учні на олімпіаді з української мови та літератури

Наші найкращі учні щороку відчують емоції олімпіади та шкільних змагань як форму спілкування між дітьми, які вже пройшли важливі етапи, щоб потрапити на національне змагання з рідної мови. Мета олімпіади – стимулювати учнів, які мають особливі здібності та навички в галузі мови та літератури.

Цей вид змагань пропагує культурні цінності та етику, дух змагання та міжособистісне спілкування. Конкурс стимулює творчість і критичне мислення, забезпечуючи мотивацію в процесі навчання.

Олімпіада з рідних мов є формою підтримки права на освіту, культуру, мовне самовираження етнічних меншин. Конкурс має глибокі культурні цінності, висвітлюючи потребу виразності та правильного використання української рідної мови у спілкуванні, морального обов'язку розумно та чутливо цінувати та вживати слово, адже рідна мова є виразником української історії та культури.

Діти, які пройшли кваліфікацію до національного етапу за результатами отримані на повітовій фазі 26 березня, взяли участь у навчальній підготовчій програмі поза уроками. Після вступу на весняні канікули вони продовжили готуватися до олімпіади онлайн. Ми цінуємо серйозність і відданість, з якою долучилися учні.

Сучавські учні повернулися переможні з Тімішоари, де 27-30 квітня проходила Національна олімпіада з української мови та літератури. Вони зібрали плоди своєї праці та принесли радість і задоволення як вчителям, так і своїм сім'ям, які підтримують їх у всіх шкільних заходах.

На рівні Сучавського повіту отримано такі результати:

- **5 клас**, Григорчук Чезаріна Юліана, II премія, Негостинська школа, вчителька Лідія Даскалюк ;
- **6 клас**, Саучук Міруна, III премія; Попюк Роберта, відзнака, школа с. Палтіну, вчителька Костянтина Бурсук;
- **7 клас**, Каленюк Тетяна, III премія, Балківська школа, вчителька Анка Штюбіану;

– **8 клас**, Біліворські Лорена Ясмiна, II премія, Балківська школа, вчителька Анка Штюбіану;

– **9 клас**, Корнічук Радун, III премія, Технічний Серетський коледж ім. Лацку Воде, вчителька Антонета Крайнічук;

– **10 клас**, Шойман Ана, I премія, оцінка **10.00**, Сучавський коледж ім. Петру Рареша, вчителька Делія Мартіняк;

Герман Іоан, II премія, Духовна сучавська семінарія ім. Митрополита Дософтея, вчителька Лучія Міжок;

– **11 клас**, Патраучан Іоан, I премія, Духовна сучавська семінарія ім. Митрополита Дософтея, вчителька Лучія Міжок;

Мандюк Джессіка Меліса, III премія, Технічний серетський коледж ім. Лацку Воде, вчителька Антонета Крайнічук ;

– **12 клас**, Скіпор Ана Марія, I премія, Технічний серетський коледж ім. Лацку Воде, вчителька Антонета Крайнічук;

Перчик Ілля, II премія, Духовна сучавська семінарія ім. Митрополита Дософтея», вчителька Лучія Міжок ;

У ці важкі часи нам як ніколи потрібно підтримувати цінність, заохочувати успішність на всіх етапах шкільного віку, щоб українська рідна мова збереглася у майбутньому.

Союз Українців Румунії забезпечив проживання, харчування та транспорт для учасників, пропонуючи постійні призи учням переможцям та учасникам, вчителям, які приготували учнів до конкурсу, супроводжуючим вчителям та членам центральної комісії. Дякуємо за підтримку у вивченні української рідної мови!

Міхасла Делія МАРТІНЯК

Фото авторки

Про українців, які прибули в Лугож

Зараз в місті Лугож проживають 7 сімей з України, і в кожній своя історія та спільна біда – війна в Україні змінила їхнє життя. Всі втекли від війни і знайшли спокій і прихисток у Румунії.

Зі слів Світлани, ми дізналися про те, що 24.02.2022 о п'ятій ранку Російська Федерація зі своїм 150-тисячним військом перетнула державний кордон і почала бомбити Київ та околиці. 10 днів їх сім'я перебувала в Києві під обстрілами, тримались до останнього до тих пір, поки в їхній будинок потрапив реактивний снаряд системи «Град».

В момент обстрілу діти були в будинку, і зі слів саперів, вони дивом врятувалися.

З того моменту залишатись в Києві стало небезпечно. Дівчата Вероніка, Марія, бабуся та мама виїхали до Румунії, а батько залишився в Україні. До війни Вероніка і Марія вели активне творче життя, вони учасниці народного вокально-хореографічного ансамблю «Зернятко» міста Києва. Співали, танцювали та прославляли культуру України. Мама працювала в університеті, а бабуся в школі. Вже місяць, як всі вони проживають в Румунії. Сім'я Ольги на момент початку війни знаходилась в місті Сєверодонецьку Луганської області. Місто піддалось сильним бомбарбуванням з першого дня війни, наразі там майже не залишилось вцілілих будівель. Ольга з синами просиділа в підвалі майже тиждень. Між обстрілами їм вдалось виїхати до міста Дніпропетровська, а коли вже і там почалися активні обстріли росіянами, сім'я вдруге втікала від війни до міста Вінниця. І тут знову обстріли. Більше не було куди тікати, тільки за кордон.

Сім'я Вікторії проснулась від вибухів о 5-й ранку 24.02.2022. Страх заповнив їх душу, стріляли зовсім поряд, обстрілювали аеропорти Києва та регіону, ракети били по інфраструктурі, електричним і газовим станціям, по водозабезпеченню. Вікторія з трьома дітьми провела добу в бомбосховищі. А на наступний ранок більше 200 російських танків підійшли до Києва. Почалися підриви мостів, щоб блокувати в'їзд/виїзд з Києва. Сім'я зібралась за 1 годину і поїхала в Вінницю. На той час це було більш-менш безпечне місто в Україні. Майже місяць вони жили там, постійно спускаючись в бомбосховище по тривозі. Діти не виходили на вулицю. Вночі було по 3-4 тривоги, всі погано спали. Після початку бомбардування Вінниці, а саме аеропорту та центру міста, сім'я Вікторії заради безпеки дітей поїхала в Румунію. Старша дочка та чоловік Вік-

торії залишилися в Україні, а її брат зараз на війні.

Сім'я Аліни на початку війни перебувала у Львові. Аліна розповіла: «Рано вранці 24 лютого, деś близько 5 години, їй телефонує сестра й зі сльозами в голосі повідомляє, що Росія почала бомбити Україну та наше місто Київ. Ми з дітьми вирішили поїхати ще далі, на Закарпаття, щоб захистити, врятувати їх від жахів війни та бомбардувань. Але й там постійно по 2-3 рази на день були повітряні тривоги і вони весь час бігали з дітьми в укриття. Рішення виїхати за кордон було важким, адже в Україні залишилися чоловік, мама й тато-інвалід, хворий на цукровий діабет. Вирішили їхати до Румунії, знаючи, що українська громада Румунії підтримає нас.

У зв'язку з війною на території України різні сім'ї українців, пов'язані спільним горем, знайшли свій захисток у Румунії, місті Лугож. Компанія Honeywell Life Safety Romania S.R.L. прийняла українців та надала житло. Організація українців міста Лугожа на чолі з його головою Іваном Ковачем допомогли записати дітей до дитячого садочка. В Лугожі є діюча українська церква, де українці мають можливість ходити на служби, що є великою моральною підтримкою для них. Ліцей ім. Юлії Хаждеу привітно зустрів дітей, надав доступ в бібліотеку, Wifi для онлайн уроків та можливість вивчати румунську мову для дітей і дорослих.

До війни Марія та Вероніка займалися співом в народному вокально-хореографічному ансамблі «Зернятко» міста Києва, Ольга в ансамблі народної пісні в музичній школі №23 міста Києва. Софія займалася вокалом у приватній студії. Вже тут дівчата об'єдналися в співочий колектив, щоб нести культуру України в Румунії. Філія СУРУ міста Тумішоара, а саме Михаєла Бумбук, запросила новостворений колектив «Калина» прийняти участь в благодійному фестивалі національних меншин в парку Роз в м. Тімішоара та благодійній виставці «Українські творці мистецтва» в Banat Village Museum міста Тімішоари. Діти співали гімн і сумували за Україною. На виставці був присутній особливий гість, пан Микола Мирослав Петрецький, голова Союзу українців Румунії, ми щасливі, що познайомились. Пан Юрій Глеба, голова Філії українців в місті Тімішорі, поздоровив дітей і підтримав сім'ї українців, що знайшли прихисток в місті Лугожі. Габрієл Білан допомагає українським дітям з репетиціями та костюмами.

Особлива подяка організації українців в місті Лугож, пану Івану Ковачу, Габрієлу Білану за допомогу, за теплий, сердечний прийом і підтримку українських сімей. Завдяки нашій підтримці зараз сім'ї проживають в Румунії і почуваються у безпеці.

ГРУПА МАТЕРІВ-БІЖЕНЦІВ З УКРАЇНИ

Подаємо нову адресу по інтернету нашої редакції:

E-mail: ukrainskyi.visnyk@uur.ro

Застереження

- * За достовірність фактів, цитат, власних імен та інших відомостей відповідають автори підписаних матеріалів.
- * Редакція може не поділяти точки зору авторів.
- * Надіслані до редакції матеріали не повертаються.
- * Редакція залишає за собою право скорочувати і редагувати надіслані матеріали, не порушуючи їхнього основного змісту.

УКРАЇНСЬКИЙ ВІСНИК UKRAINSKYI VISNYK

Шеф-редактор
МИХАЙЛО МИХАЙЛЮК
Редактор – Тереза ШЕНДРОЮ

Техноредагування і комп'ютерний набір: Тереза ШЕНДРОЮ
Редакція: Раду Попеску № 15, Бухарест
Телефони: 0212220755; 0212220737; 0212220748; 0212220724
Друкарня S.C.SMART ORGANIZATION S.R.L., Бухарест, Румунія
Redacția: Radu Popescu Nr. 15, Sector 1, București, România
ISSN 1223-1614